

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
EVOLVENS RATIONEM

CVR

FLVXVS HAEMORRHOIDALIS
IN LABORIOSIS
PLERVMQVE SIT
LETHALIS

QVAM

ANNVENTE DIVINI NVMINIS GRATIA
CONSENSV ATQVE AVCTORITATE AMPLIS.
SIMI ORDINIS MEDICI

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA
PRÆSIDE

VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ATQVE EXPERIENTISSIMO

DN. IOANNE IVNCKERO

MEDICINAE DOCTORE EIVSDEMQUE PROFESSORE
PVBLICO ORDINARIO

DOMINO PATRONO PRAECEPTORE

AC PROMOTORE SVO OMNI HONORIS CVLTV PROSEQVENDO

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN ARTE MEDICA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS

AD DIEM

APRIL. MDCCXLIX.

PVBLICAE ERVDITORVM DISQVISIONI EXPONET

AVCTOR ET RESPONDENS

HENRICVS HERMANNVS BORGSTEDT,

OSNABRVGENSIS.

HALAE MAGDEBYRGICAE,

TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI ACAD. TYPOGR.

FLUXVS HAEMORRHOIDALIS
IN LABORIOSIS
LETALIS

IN AENI REGIA FIDEMICIANA
PRASIDE
DOMINO PATRONO PRAECEPTORE
MEDICINAE DOCTORE PVDICIAE PROFESSORE
D. JOHANNES IVNGERO

PRO GRADU DOCTORIS
HENRICVS HERMANNVS BORSTEDT

THEO. CHRISTIANI HILGELI A. M. T. 1788

PROOEMIUM.

Quod laboriosi rarius laborent morbis, res est per vulgus notissima: Quae vero illius immunitatis ratio sit, pathologi maximopere dissentiunt. Hic enim peculiari eorum robori, ille minori sensibilitati, iste consuetudini a teneris acquisitae causam tribuit; alii alias in medium proferunt rationes, praecipue etiam simplicem dietam. Veritatem quidem haec omnia in se recondunt, fontem autem istum, ex quo v. g. robur illud hauriant, non aperiunt, viam, in qua a sensibilitate taediosa liberentur, non monstrant, modumque ad talem perueniendi consuetudinem non docent. Si vero perpendimus, a frequenti partium solidarum exercitatione robur istud dependere, intimiorem

miorem huius rei rationem inire possumus: nam si solidae partes relaxatae sunt, virium debilitationem perfentiscimus, intensae autem, pristinum fibrarum robur observamus. Exemplis istam veritatem illustrare supervacaneum esse censeo, saltem non est huius loci. De sensibilitate & consuetudine idem omnino valet iudicium. Quae enim res antea sensibilitatem nostram ita ferierunt, ut nec aspicere quidem, nedum eas contemplari potuerimus, eae temporis progressionem & longo earundem usu nobis fieri solent jucundae & acceptae. Testantur hoc plures hypochondriacorum. Porro quum antea ne ullum quidem frigus perpeti potuerimus, ad eam tandem pervenire possumus duritiem, ut coelo frigido sudorem salutiferum excutiamus. Exercitationi igitur corporis attribuere debemus, quod laboriosi cum tam multis non conflitentur morbis; per hanc enim gravissimum sanitatis hostem, plethoram puto, semper avertunt, eamque ob rationem a tota classe haemorrhagiarum & congestionum, aliorumque inde derivandorum morborum, fere immunes existunt. Sicut autem illa exercitatio roboris acquirendi, sensibilitatis amittendae, firmae consuetudinis conservandae, sanitatis tuendae & morborum praecavendorum praesidium optimum constituit: ita res memoratu est dignissima, quod laboriosi, quando a morbis infestantur, multis modis sortem habeant detiorem. Valet hoc imprimis de morbis chronicis, speciatim de haemorrhagiis; id quod praesenti dissertatione, peculiari quadam haemorrhagiarum specie,

cie, haemorrhoidibus scilicet, ostendam, & rationem finitri illius eventus explicabo. Faxit Deus ut omnia feliciter cedant!

§. I.

Praecipuum dissertationis meae caput non quidem respicit haemorrhoides; de iis enim post Illustrem ALBERTI nostro saeculo agere, nihil aliud esset, quam iliada post HOMERVM scribere: quoniam autem rationem explicare intendo, cur haemorrhoides laboriosorum plerumque sint lethales, ipsius thematis conditio requirit, ut generales hujus haemorrhagiae contemplationes praemittantur.

§. II.

Excretionem sanguinis, per vasa haemorrhoidalia, quae in intestinum rectum sese exferunt, contingentem, *haemorrhoides* vocamus.

§. III.

Vasa haemorrhoidalia dividuntur in arteriosa & venosa. Haec in venas haemorrhoidales internas & externas magis dispescuntur; internae ex radicibus venae portae provenientes, ramisque sat notabilibus conspicuae, in principio intestini recti terminantur; externae autem ex hypogastrica prodeuntes, ab iliaca, ex venae cavae trunco inferiori descendunt, & minoribus ramificationibus, in fine circiter intestini recti, prope ejusdem sphincterem, evanescent.

§. IV.

Antiquioribus internam tantum venam haemorrhoidalem notam fuisse, testatur BARTHOLINVS libello 1. de venis cap. 4. externam recentiorum

anatomicorum industria detexit, utriusque connexionem per vascula minima egregie demonstravit.

§. V.

Per venam haemorrhoidalem externam sanguis rarissime exitum invenit, qui potius copiose & impetuose ibidem congestus tumores efficit, mox omnis doloris expertes, mox gravissimis doloribus stipatos, haemorrhoidum *coecarum* nomine venientes. Pertinet huc *tenesmus* ille haemorrhoidalis molestissimus, qui excretionem sanguinis per hanc venam quidem respicit, raro autem exsequitur. Conf. *Diss. inaugural. Dn. D. ADELVNGH*, de hac re habita.

§. VI.

Mira horum vasorum connexio, si recte perspicitur, magnam medico practico adfert utilitatem, in dignoscendis dijudicandisque variorum morborum symptomatibus. Cujus rei unicum tantum adferam exemplum: Hypogastrica, praeter haemorrhoidalem externam, ad partes genitales quoque & vesicam ramulos emittit. Sanguis igitur, qui per venam haemorrhoidalem externam non expelli potest, per vesicam exprimitur. Ortae sunt inde *haemorrhoides vesicae*, ita nominatae, quia sanguis, per venam haemorrhoidalem externam excernendus per vesicam jam emittitur. Legi hic meretur *Diss. Illustris Dn. PRAESIDIS de haemorrhoidibus vesicae*. Quodsi autem sanguis, per venam haemorrhoidalem externam egredi nescius, per vesicam quoque exitum non invenit, saevissimos spasmos habet pedissequos, calculum, monente jam SYDENHAMO

de Fluxu haemorrhoidali in laboriosis lethali. 7

in dissertatione epistolari de affectione hysterica, faecipius mentientes.

§. VII.

Dividuntur haemorrhoides in externas ab externis; & in internas, ab in internis venis haemorrhoidalibus, §. II. propullulantes. Illas iam mittemus & cogitationes nostras internis tantum consecrabimus.

§. VIII.

Ad veram harum diagnosin pertinet, quod plerumque sine acerbis doloribus, post quamlibet depositionem alvinam proveniant. Quando enim aeger faeces alvinas exoneravit, levi pressione continuata, exigua sanguinis portio exprimitur & in quavis fede repetitur, in aliis quidem pauciores, in aliis autem plures dies perdurat, vsque dum sponte natura iterum cessat. Illud certissimum est, ipsum haemorrhoidum fluxum, quem a moliminibus haemorrhoidalibus probe distinguimus, minus esse dolorificum, ideoque multum discrepare a *dysenteria*, aliisque alvi fluxionibus cruentis.

§. IX.

Porro haemorrhoides vt plurimum certum & statutum tempus servant; viris enim vicesimum octavum annum agentibus proprias esse experientia confirmat. Multis etiam singulis mensibus evenire solent, in eoque mulierum emmenis non absimiles videntur, in quibus etiam nonnunquam excretionis menstruae vicariae existunt. In aliis, qui loco haemorrhoidum fluentium motus tantum haemorrhoidales

dales experiuntur, molimina ista haemorrhoidalia eundem servant ordinem, quod in tenesmo quoque haemorrhoidali observatum esse, Dissertatio §o. Vto citata exemplo testatur.

§. X.

Illud quod per haemorrhoides excernitur, sanguis est sincerus, quantitate in pluribus satis moderata, ex vasis venosis internis §. III. descriptis, proveniens; id quod ipsa vocis significatio testatur. Dantur tamen homines, in quibus loco sanguinis sinceri, materia alba, viscida, immo nonnunquam discolor, per has vias excernitur, quod auctores nomine *haemorrhoidum albarum, mucidarum, decoloratarum* insignire voluerunt. Affines hac quoque forma sunt haemorrhoides mulierum menstruis, vtpote quae etiam nonnunquam alba esse deprehenduntur, & *fluvris albi* nomine tunc veniunt.

§. XI.

Iam videamus licet, quinam homines haemorrhoidibus magis sint obnoxii. Horum in censu primi erunt sanguineo-cholericus, & sanguineo-melancholici, quippe qui plethoram potius *ad vasa* habent quam ad *habitum*, ideoque huic excretioni maxime idonei esse censentur. Neque tamen omnes istis temperamentis gaudentes promiscue haemorrhoidarii sunt existimandi, nisi eosdem insigni praeditos esse plethora constet.

§. XII.

Vitae quoque ratio ad hanc haemorrhagiam per multum confert: multi enim sunt plethorici, & idem, quod

quod §o. antecedent: descriptum est, habent temperamentum, & tamen ab haemorrhoidibus immunes vivunt; quia scilicet abundantiam sanguinis quotidianis laboribus imminuunt. Itaque alteram haemorrhoidariorum conditionem eam esse iudicamus, quod vitam, si non plane sedentariam, non tamen satis mobilem transigant.

§. XIII.

Quando vero hi plethoram suam commouent, seu ad orgasticam expansionem perducunt, tum fomitem in ipsis absconditum (vt ita loquar) accendunt, & sanguinem per ista loca expellendum fortiter promovent. Exemplo hoc monstrant ii, qui vel diuturna equitatione, vel indignabunda animi commotione haemorrhoides proritant. Pari modo illi haemorrhoidibus magis sunt obnoxii, qui cibis, multis aromatibus conditis, vescuntur, quique potum spirituosum aut alia calidiora amant. Sic de Judaeis notum est, quod plerique illorum sint haemorrhoidarii, quia allio tam copiose fruuntur, vt omnibus fere cibis illud addant. Atque ex eadem causa Hungarorum plurimi haemorrhoidibus laborare dicuntur. Confer. *Illustr. Dn. PRAESIDIS Consp. Therap. general. Tab. V. p. 160. n. 8.*

§. XIV.

Neque praetereundae sanguinis evacuationes naturales. Qui enim naturalibus sanguinis excretionibus adfueti, & prioribus temporibus largas narium haemorrhagias experti sunt, illi eo certius suo tempore ab haemorrhoidibus infestantur; si enim altera

B

hae-

haemorrhagia emanet, altera in illius locum succedit. Atque haec videtur esse causa, cur mulieres quoque nonnunquam haemorrhoides habeant fluentes; illarum enim natura, quando ordinaria via praecclusa est, aliam ingreditur, qua sanguinis abundantiam imminuere possit.

§. XV.

Qui laboriosum vitae genus elegerunt, ab haemorrhoidibus plerumque liberi sunt: nam plethora eos non adeo grauat, nec diaeta lauta, multo minus vinosa aliaque calida vtuntur, sed frugali sunt contenti; corpus suum fatigant, non impetuoso sed lento successu, sic transpiratione largiore abundantes humores quotidie dissipant & consumunt. Qua de causa indigent nouo sanguine, ad defectus refarciendos, non autem ad haemorrhagias celebrandas.

§. XVI.

Ex his facillime intelligimus, quid potissimum animam praebeat haemorrhoidibus: interim haereditariam dispositionem externasque violentias, quae non raro contingunt, adhuc adiungere omnino debemus.

§. XVII.

Consideratis causis antecedentibus, quae haemorrhoides prouocare, aliisque accessoriis adductis, quae stimulum ad illas augere, aut, si iam fluunt, excedentes facere possunt, *propiorum* nunc earundem causam considerabimus, ac, quomodo fiant, inuestigabimus.

§. XVIII.

Supponimus hic plethoram, licet non ipsa morbus

bus sit, morbosam tamen facile evadere, saltem adeo molestam naturae fieri posse, ut per varia emunctoria, aliquam de ista portionem expellere studeat. Cumque in aetate virili sanguis versus inferiora loca maxime tendit, per loca ibidem obvia non raro excernitur. Quem in finem prius copiosius ad illa loca congeritur, & tandem per varios motus appellentes & comprimentes, magis aut minus dolorificos, exprimitur.

§. XIX.

Quod si autem hic quispiam obiceret, naturam in haemorrhoidibus provocandis nullo modo respicere posse plethoram imminuendam, quum tam exigua saepissime portio per illas perderetur; ei responderem, exilem admodum portionem excretam reliquo sanguini circulum liberiolem parare, & a paucioribus guttulis, in loco iusto atque consueto provocatis, maius auxilium interdum esse sperandum, quam si per artem longe maior detrahatur copia. In haemorrhagiis narium experientia illud praecipue confirmat; cephalalgia enim, quae ne per largam quidem venae sectionem auferri potuisset, sex vel octo guttulis sanguinis, e naribus prorumpentibus, citius saepe sistitur.

§. XX.

Alii aliam haemorrhoidum suppeditant causam, nempe vel ab acrimonia sanguinis, vel ab obstructione vasorum illas derivant. Qui ab acrimonia illas deducunt, putant, sanguinem ad loca haemorrhoidalia per motum spasticum appulsum, acrimonia sua mi-

nutissimos canalium sanguiferorum exitus rodere & sic effluxum sibi parare. Quibus autem obstructa vasa ad explicandas haemorrhoides magis placent, illi tantam admittunt obstructionem, quanta ad eorum disruptionem sit necessaria. Non est autem, ut has opiniones iam pluribus examinem, quum in ea re multi in arte medica celeberrimi viri, praefertim b. STAHLIVS, diu multumque desudaverint. Conf. quoque *Illustris Dn. PRAESIDIS Consp. Patolog. general. Tab. VIII. p. 92. seqq.*

§. XXI.

Progredior nunc ad principalem intimioremque dissertationis meae partem, quae de successu & eventu haemorrhoidum ea, qua decet, brevitate, & qua conceditur, facultate exponere debet.

§. XXII.

Ad salutarium haemorrhagiarum classem referri solet fluxus haemorrhoidalis; neque negandum est, fluxum esse aureum, si ita se gerat, uti §o. VIII. & seqq. explicavi, & infra magis explicabo. Certe nostra aetate ablata est priorum temporum iniuria, quae medicamina sua *contra* haemorrhoides, nempe ad eas avertendas & sistendas dirigere solebat; hodie autem non facile quisquam metuit easdem, sed potius earum legitimum fluxum exoptat. Nec est, cur metui debeant: locus enim excretionis earum est securus, & vasa in hoc loco disrupta nullum portendunt malum, quod ex aliorum nobilium viscerum vasibus disruptis praesagire debemus. Si praeterea perpendimus levamen, quod ex legitimo earum fluxu persentiscunt
agro-

aegroti, optimo iure salutiferis haemorrhagiis adnumerantur.

§. XXIII.

Vt autem haec res clariori luci exponatur, prius inquirendum est, quomodo & quando haemorrhoides salubres nominari possint: sic enim in contrariam quoque sententiam facile iudicare & intelligere possumus, in quibus casibus idem nomen aureum non mereantur. Primo aetatem requirunt congruentem, de qua supra dictum est: quando autem pueri, aut iuvenes infra vicesimum annum constituti, ab iis corripuntur, fluxum illum promiscue salutarem diiudicare non possumus. Quod adeo verum est, vt ne haereditariam quidem dispositionem penitus excipere & suspectae notae maculam ei abstergere liceat.

§. XXIV.

Prae reliquis autem perquam salutaris esse animadvertitur illis viris, qui tam per temperamenti quam per victus rationem plethorae gignendae sunt apti, porro qui per vitam nimis sedentariam sanguinem sibi compararunt spissum, ad quorum classem totum hypochondriacorum agmen optimo iure referimus. Per hanc enim excretionem sanguis abundans immittitur, & spisso sanguini liberior paratur circulus. Sicut enim sanguis a tergo premens amplius nanciscitur spatium; sic facilius, motu tonico aucto, per canaliculos suos transpelli, ac in circulum ordinarium conuerti potest.

§. XXV.

Haemorrhoides denique tum salutare esse ob-

servantur, si non moderatam tantum sanguinis emittunt quantitatem, sed periodicos etiam servant recursus. Quare haemorrhoidum fluxum excedentem in iis quoque nocivum esse adfirmamus, in quibus legitimus earum fluxus magnum antea attulit emolumentum. Quae vero huius fluxus excedentis sit causa, quid respiciat efficiatque, infra erit dicendum.

§. XXVI.

Ex his nulla difficultate intelligimus rationem, cur haemorrhoidum fluxus in laboriosis malae sit prognosios: legitimae enim haemorrhoides plethoram imminuendam respiciunt; quia vero hic finis in illis excidit; necesse est, ut alium respiciat natura. Alius autem non habet locum, quam ut abstersio laesionis cuiuscunque in partibus solidis respiciatur. Itaque partium nunc est mearum, de hoc periculo explicatius differere.

§. XXVII.

Omnes in corpore nostro motus morbosi, materiae cuidam peccanti oppositi, & salutari fini sunt destinati, unde vel abundantis & spissi sanguinis immixtionem, vel pravae illius qualitatis excussionem in fluidis, vel laesae alicuius partis solidae restitutionem intendunt. Sanguinis correctio per haemorrhagias non obtineri potest, pravae enim humores, totam massam humorum inquinantes, si e corpore proscribere vellemus, totam simul educere deberemus sanguinis quantitatem. Ergo vel sanguinis copiae per haemorrhagias aliquid detrahi, vel laesio quaedam visceris per easdem debet abstergi. In rusticis
alijs.

aliisque laboriosis nimia sanguinis copia non habet locum, itaque tam aliarum haemorrhagarum quam haemorrhoidum ordinarie expertes esse solent. Quando autem nihilominus iisdem aliquando corripiuntur, superest nobiliorum viscerum laesio, quarum mundificatio & consolidatio intenditur.

§. XXVIII.

Quaestio hoc loco commode moveri potest, quomodo fieri soleat, ut laboriosi laesa accipiant viscera, cum tamen a plethora & inde nata sanguinis spissitudine sint immunes, utpote quae in delicatulis & sedentariis laesionibus ansam praebent. Primum hic accusandae sunt causae violentae v. g. casus ab alto, nimia intentio partium in gestandis oneribus cet. quae causae omnino laesiones in iisdem saepius producunt. Deinde accusamus incongruorum medicaminum usum, qui sane multos trucidare solet. Praecipue adstringentium usus in curandis febribus, in sistendis diarrhoeis & dysenteriiis, uti familiarissimus, sic pessimorum in visceribus laedendis effectuum potior causa est. Postea per vulgus constat, potum frigidum, corpore aestuante, magno haustu sumtum, ad causas laesionum efficiendarum esse referendum. Quibus denique insignem iracundiam addimus, eamque pro causa variarum laesionum habemus.

§. XXIX.

Laesiones aliquae sunt graviores, aliquae mitiores: quae tantum in obstructione & infarctu viscerum consistunt, curationem nonnunquam admittunt, saltem non ita praeceps minantur periculum; quae autem

autem ulcerationem visceris cuiusdam nobilioris fecum vehunt, nullo modo possunt sanari, quicquid nonnullorum vana polliceatur ostentatio. Interim inficias ire nequeo, quod, licet nonnunquam verum adsit vlcus, aeger tamen, iusto medicamentorum vsu, vitam aliquamdiu protrahere possit. Illud edocemur phthysicorum nephriticorumque exemplo, in quibus vlcus adesse, tam eiectio materiae purulentae per os, quam per vrethram testatur, & tamen hi homines plures adhuc annos vivis interesse, vitamque, licet calamitosam, producere possunt. In aliorum viscerum laesionibus ulceratis non ita res se habet, vtpote quae ad celeriolem vitae exitum plerumque tendunt.

§. XXX.

His praemissis, facile erit determinandum, cur haemorrhoidum fluxum in laboriosis plerumque pronunciemus lethalem. Laesio nempe adest, §. XXVII. quae periculum minuitur inevitabile; ad hanc abstergendam adfluxus quidem humorum versus laesum viscus copiosius dirigitur, rarissime autem finis exoptatus obtinetur; vt enim silentio praeteream, plures interdum in vno subiecto adesse laesiones, quas tamen omnes sanguis aduectus minime attingere, nedum abluere & abtergere potest, hoc certe negari nequit, quod ad vlcus quoddam mundificandum & consolidandum plus requiratur, quam sanguinis affusio. Interim maximam aegroti virium prostrationem persentiscunt, quia sanguis, ad nutriendum corpus, viresque amissas restituendas, destitatus, semper excernitur, ita, vt qui maximos antea

tea exantlare poterat labores, spiritum iam vix trahere possit; ulcus autem maiorem semper acquirit ambitum, & totam denique scenam funesta mors claudere solet, quae eo citius appropinquat, quo saepius, & quo maiori quantitate fluxus ille haemorrhoidalis sese ostendit. Pluribus ab experientia defumtis exemplis illud affirmare possem, siquidem mihi ipsi in collegio clinico Excellentissimi Dn. PRAESIDIS aliqua huius morbi in laboriosis obvenerunt exempla, quae huic themati eligendo ansam mihi dederunt, sed necessarium esse non iudico, quoniam eiusmodi lethalis eventus non facile fugiet quempiam Medicorum.

§. XXXI.

Eo autem non abit sententia mea, quod omnem fluxum haemorrhoidalem in omnibus laboriosis absolute lethiferum pronunciem: laesionem enim parvam & superficiale tantum, ipsa quandoque natura sanare potest, ad quod naturae robur in laboriosis, quod autocratia dicitur, plurimum confert. Praeterea in determinandis laesionibus admodum cauti esse debemus; multi enim laboriosorum classi sese adnumerant, cum tamen vix semilaboriosorum nomen mereantur, in quibus haemorrhoidum fluxum, licet saepius contingentem, non laesionis abstersionem, sed tantum plethorae imminutionem respicere, ideoque non lethalem esse, certissimum est.

§. XXXII.

Restat, ut paucis videamus, quid hic valeat

ars medica, quid consilii, quid auxilii suppeditet. In votis quidem esset, ut laboriosi istas res evitarent, quae laesionem ipsis contrahere possunt, ideoque ab omnibus remediis incongruis, a vetulis aliisque agyrtis sibi traditis abstinere, praeterea potum frigidum, fervente sanguine, & iracundiam fugerent: sed salutaria haec vota, facta iam laesione, non amplius locum habent; ideoque ad fontem pharmaceuticum properare, & quid salutis ex eo bona felicitate hauriendum sit, tentare convenit: si enim laesio nondum altiores egit radices nec late se diffudit, aeger morti eripi pristinaeque sanitati aliquando restitui solet.

§. XXXIII.

Generales huic afflictioni opponendae *indicationes* sunt sequentes. Primum copiosior sanguinis ad locum laesum adfluxus, bona quidem intentione sed mala inventionione a natura susceptus, est avertendus; Deinde pars laesa, quoad eius fieri potest, est mundificanda & consolidanda; denique symptomata, quae conspirant, legitime sunt tractanda.

§. XXXIV.

Primae indicationi satisfaciunt ea, quae impetuofam sanguinis congestionem versus locum affectum tollunt. Pertinent huc temperantia, antispastica, quae motus tonici spasticam adstrictionem demulcent, & simul incidendo sanguinis liberiorem fluxum promovent. Cum his si diluentia tepida coniungimus, finem nostrum eo certius obtinemus; aequa-

aequalis enim inde promovetur humorum distributio, sanguinisque adfluxus particularis multum infringitur. Nonnulli laxantia ad eundem scopum praescribunt, sed debent esse lenissima & blandissima, fortiora enim stimulum ad haemorrhoides addunt, earumque effluxum augent. Optime hic conducunt Pilulae STHALIANAE genuinae, vel aliae BECHERIANAE correctae, quae quaslibet impuritates blande removendo interdum aliquam in eiusmodi aegrotantibus exserunt efficaciam.

§. XXXV.

Alter indicatio maiorem involvit difficultatem. Equidem si laesio adhuc recens fuerit, salia media abstergentia nonnunquam operae pretium fecerunt, praesertim si cum speciebus quibusdam, ex radicibus & herbis balsamicis abstergentibus ac traumatica virtute praeditis, coniunguntur, quales PARACELSVS specificè commendavit: haec enim egregia optimaque ad ulceris absterfionem & consolidationem existunt remedia. Laesio profundior eadem quidem exposcit remedia, sed longius etiam curationis tempus efflagitat, & tamen spes sanitatis restaurandae expectationem nostram plerumque fallit.

§. XXXVI.

Tertia denique indicatio symptomatum iustam aestimationem, eorumque legitimam tractationem expo-

exposcit. Ad symptomata autem, huic morbo familiaria, potissimum referimus, varios in abdomine cruciatus, a spasms ibidem saevientibus ortos, insignem virium prostrationem, cum annexis huic malo incommodis.

§. XXXVII.

Spasmi, fluxui haemorrhoidali supervenientes, praecipue illius promotionem intendunt, & per illum vlcus mundificandum & sanandum respiciunt. Ideo tam in partibus remotis, vt in artubus extremis, vbi plerumque lassitudinem efficiunt, adsunt spasmi, qui humores a peripheria ad centralia loca dirigunt, quam in propioribus, vt sanguinem copiosius illuc congestum exprimant. Hinc concludimus, spasmos istos non promiscue esse sistendos, quia illis cessantibus, laesio magis magisque auferet, aegerque citius succumberet. Temperantia tamen non excludimus, quorum vsum iam §. XXXIV. commendavimus, neque omnem securorum anodynorum negamus vtilitatem, modo prudenti ratione, hoc est removentibus coniunctis, adhibeantur.

§. XXXVIII.

Virium prostrationi in aegrotis hic quoque erit succurrendum, id quod eo melius hoc loco praestare possumus, quoniam non *omissas* sed *amissas* vires restaurare debemus. Prae aliis hic sunt eligenda iuscula quaecumque nutrientia, emulsiones analepticae, gelatinae ex

C. C.

C. C. vel carne virulina praeparatae, aliaque corpus caducum emaciatumque refocillantia. Praefertim frequentem commendamus usum decocti hordeacei seu avenacei cum sero lactis dulci, quae materiam acrem arrodentem demulcent, & quando recentia sunt ulcera, nec magnum sibi acquisiverunt ambitum, sanationem eorundem mucilaginis sua obducente spondent. Talia autem roborantia non concedimus, quae nimis calida sunt, motum tonicum vehementissime augent, sanguisque ebullitionem efficiunt, uti aromatum, vel frequens vini usus; haec enim sanguinem potius nimium commovent eiusque profluxum magis augent & excitant.

§. XXXIX.

Haec generalis methodus sufficere mihi videtur, specialiore in Illustris Dn. PRAESIDIS conspectu *Therap. special. Tab. XI.* pluribus quilibet inveniet. De diaeta reliqua, quae eiusmodi aegrotis necessaria est, pauca erunt subiungenda, cum plura iam ex generali methodo possint dignosci. Moderatus atque conveniens corporis motus multum ad malum hoc moderandum confert; hac enim ratione sanguinis congestio particularis facilius mutatur in universalem eiusdem & aequalem distributionem. Et haec est ratio, cur laboriosi diutius hoc fluxu possint laborare, licet tandem succumbere cogantur. Illustrationis loco

rusticum quemdam allego, qui hoc fluxu diu correptus, & quotidie vehementer ab eodem vexatus nihil tamen minus primis temporibus laborem adfuetum cum levamine exercebat, vsque dum post summam virium prostrationem lectum petere, morboque tandem succumbere cogeretur.

§. XL.

Quam salutaris autem est moderatus corporis motus, tam perniciofa sunt *animi vehementia pathemata*: hac enim ratione sanguinis commotiones vehementes augentur, omniaque in deterius ruunt. Non minus *aeris frigida conditio* est noxia: quia humores a peripheria ad interiora & praecipue adfecta loca restringuntur. Methodus prophylactica superius per anticipationem potissimum explicata est, & reliqua per se constant, quae ad viscerum laesionem cavendam requiruntur.

T A N T V M

CLARISSIMO ET DOCTISSIMO
DOMINO CANDIDATO,
**HENRICO HERMANNO
BORGSTEDT**

MVL TAM PRECATVR FELICITATEM

IO. IVNCKER.

Christianissimo nec non Doctissimo
Hoc precor, excipiant, salus & opes
Alacris capere, meritis praestitis honores

Auspicatum, **CANDIDATE** doctissime, *vita*
academicae colophonem imponis per elaborationem
eiusmodi thematis, quod eo maiorem meretur
considerationem, quo minus frequentem illius
mentionem apud auctores factam esse recordor, & tamen
in officio practico multum negotii Medicis facessit.
Quartus iam agitur annus, ex quo TE salutari arti
consecrare constituisti, & primum quidem in academia
Ienensi, deinde autem in Fridericiana nostra studiorum
curriculum transegisti. Accidit primo TVI adventu,
ut museum in aedibus meis eligendo, quotidiana
nobis in sanandis morbis consuetudo intercesserit,

rit, qua industriam TVAM & agilitatem, in visi-
tandis aegris numquam defatigabilem, cum animi de-
lectatione saepius cognovi. Qua de caussa non possum,
quin gratulantium TIBI amicorum numero lubens
hodie accedam. De meo in TE animo non dubitabis:
quare verba in testando illo minime perdere, sed po-
tius ad vota progredi Deumque precari cupio, velit TI-
BI porro favere, ut quas ingenii dotes disciplinis optimis
excoluisti, eas nunc boni publici emolumento proferre,
& in artis operibus exercendis solidae doctrinae fru-
ctus patriae TVAE comprobare possis. Vale D.D.
XV. Aprilis MDCCXLIX.

Adscondis cathedram, meritos prensurus honores
Hos precor, excipiant, fama, salus & opes
Clarissimo nec non Doctissimo

DN. DOCTORANDO

haec
pia mente apposuit

ABRAHAM SCHNELL

Lindauia-Akronianus

M. C.

OPPONENS.

Ma 4713

ULB Halle

3

003 901 068

80

24

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
EVOLVENS RATIONEM

CVR

FLVXVS HAEMORRHOIDALIS
IN LABORIOSIS
PLERVMQVE SIT
LETHALIS

QVAM

ANNVENTE DIVINI NVMINIS GRATIA
CONSENSV ATQVE AVCTORITATE AMPLIS.
SIMI ORDINIS MEDICI

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA
PRÆSIDE

VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ATQVE EXPERIENTISSIMO

DN. IOANNE IVNCKERO

MEDICINAE DOCTORE EIVSDEMQUE PROFESSORE

PVBlico ORDINARIO

DOMINO PATRONO PRAECEPTORE

AC PROMOTORE SVO OMNI HONORIS CVLTV PROSEQVENDO

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMSIQVE IN ARTE MEDICA HONORIBVSV ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVSV

AD DIEM APRIL. MDCCXLIX.

PVBlicAE ERVDITORVM DISQVISIIONI EXPONET

AVCTOR ET RESPONDENS

HENRICVSV HERMANNVSV BORGSTEDT,
OSNABRVGENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,

TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI ACAD. TYPOGR.

